

Samenwerken voor ouderen met presbyfonie

Een kwalitatief onderzoek naar hoe zorgprofessionals de samenwerking ervaren rondom ouderen met presbyfonie

Anne Vissers, logopedist in opleiding
Onder begeleiding van Mitchel van Eeden

Inleiding

Uit onderzoek blijkt dat het **aantal ouderen in Nederland toeneemt** en dat ongeveer **de helft van de 65-plussers** kans heeft op het ontwikkelen van een **stemstoornis** (1-2). Een stemstoornis die voorkomt bij ouderen is **presbyfonie** (3). Presbyfonie is een functionele stemstoornis ten gevolge van verouderingsverschijnselen (3). Er kunnen **verschillende zorg-professionals** hulp bieden die op verschillende locaties werkzaam zijn, zoals een logopedist, KNO-arts en huisarts (4). Het is belangrijk dat er wordt **samengewerkt** tussen deze zorgprofessionals om **cliëntgerichte zorg** te bieden (4). Samenwerken draagt bij aan het **verbeteren van de kwaliteit van de zorg en gezondheid, het welbevinden van het team en het verlagen van de zorgkosten** (5). Het is **niet bekend** hoe de **samenwerking** rondom ouderen met presbyfonie eruit ziet en wordt **ervaren** door **zorgprofessionals**.

Dit onderzoek zal inzicht geven in hoe verschillende zorgprofessionals de samenwerking **ervaren** en wat er in de samenwerking **mogelijk beter** zou kunnen en is daardoor interessant voor **zorgprofessionals die werken met ouderen met presbyfonie** en **ouderen met presbyfonie**.

Onderzoeksvraag

Hoe ervaren zorgprofessionals de samenwerking rondom ouderen met presbyfonie?

Methode

Design:

- Kwalitatief onderzoeksdesign
- Semigestructureerde interviews
- Inclusiecriteria:
 - Zorgprofessionals die mensen met presbyfonie behandelen
 - Gestreefd naar zorgprofessionals werkzaam in gezondheidscentra

Dataverzameling:

- Interviewschema
- Topics:
 - Samenwerking tussen zorgprofessionals (6)
 - Factoren van invloed op de samenwerking (7)
 - Ervaringen en behoeftes over samenwerking (8)
 - Toekomstvisie samenwerking
- Informatiebrief, toestemmingsformulier
- Voicerecorder
- Iteratief proces

Data-analyse:

- Verbatim getranscribeerd
- Open gecodeerd -> axiaal gecodeerd -> thema's
- Codeboom

Resultaten

Er hebben acht zorgprofessionals deelgenomen: zes vrouwen en twee mannen, waarvan vier **logopedisten gespecialiseerd in stem en stem gerelateerde klachten**, twee **Keel-Neus- en Oorartsen (KNO-artsen) gespecialiseerd in de laryngologie**, een **huisarts** en een **verpleegkundig specialist laryngologie**. **Leeftijd** varieert van 20-60 jaar, waarbij **werkzaam met de doelgroep** 1-25 jaar. Het **aantal ouderen met presbyfonie in behandeling** varieert tussen 3-30 ouderen per jaar.

Thema 1: Huidige samenwerking

- Betrokken zorgprofessionals
- Belangrijk in samenwerking:
 - op de hoogte zijn, laagdrempeligheid
- Elkaar bereiken soms moeilijk
- Tevreden over samenwerking

‘We hebben een logopedist, we hebben een huisarts, KNO-arts, die zijn sowieso essentieel.’

‘Dat die open is weet je, dat ie laagdrempelig is, als je makkelijk bij elkaar binnen kan lopen, als je even kan overleggen.’

‘Ja en heel vaak ja zijn we niet op de hoogte van elkaars dingen... ja, dat vind ik wel echt een gemiste kans.’

‘Dus ja die samenwerking is gewoon goed.’

Thema 2: Bevorderende factoren samenwerking

- Face-to-face communicatie fijnst
- Refeeravonden en nascholing
- Digitale communicatie makkelijk
- Cliënten waarderen samenwerking

‘Ja, ik denk dat de communicatie makkelijk, het aller makkelijkst gaat als het face-to-face is.’

‘Vandaar dat ik daar ook naar die nascholing ga, waar ik ook veel van die KNO-artsen zie.’

‘...met Siilo gaat dat tegenwoordig veel gemakkelijker.’

‘...het gevoel hebben dat er naar ze geluisterd wordt, dat je moeite voor ze doet...’

Thema 3: Belemmerende factoren samenwerking

- Verwijsbrieven huisartsen en KNO-artsen te summier
- Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
- Tijd
- Verschil allround logopedist – stem gespecialiseerd logopedist

‘...ze krijgen een verwijzing, maar daar staat heel weinig informatie op.’

‘...geeft toch een drempel, waardoor je net iets minder makkelijk communiceert.’

‘...zie iemand anders maar eens te bereiken.’

‘Dat ie niet met zijn of haar presbyfonie terecht komt in een all-round praktijk waar ze één keer in de zoveel tijd iemand zien met stem.’

Thema 4: Mogelijkheden tot verbetering samenwerking

- Cliënt eerder op juiste plek
- Kennis elkaars rollen en verantwoordelijkheden
- Alles in één digitaal overzicht
- Vaker overleg

‘...weet waar je welke patiënten met welke problemen goed heen kan verwijzen...’

‘Van elkaar op de hoogte zijn wie wat kan en wie wat doet, want ik weet ook niet precies wat elke logopedist doet.’

‘...tussen logopedisten en ziekenhuizen een veilig communicatiekanaal...’

‘...’, maar het zou mooi zijn als je...ja, structureel elkaar spreekt.’

Discussie

- **Face-to-face** communicatie **effectiever** dan digitale communicatie op basis van non-verbale-, para-verbale signalen en de graad van gelijktijdigheid (9). Samenwerking in **nabijheid** van elkaar kan de **samenhang** en **communicatie bevorderen** (10). **Samen nascholing** volgen kan eraan bijdragen dat de zorgprofessionals elkaar **persoonlijk** en **professioneel beter leren kennen**, wat de **samenwerking kan bevorderen** (11).

- Om samenwerking goed te laten verlopen is het belangrijk dat de **juiste communicatiehulpmiddelen** worden gekozen (11).

- **Frequent** naar elkaar **luisteren** en samenwerken is nodig om **op de hoogte** te zijn van elkaar (10). **Elkaars rol kennen bevordert de samenwerking** (11).

- Er zullen geen erkende logopedische specialisaties komen, omdat dit geen toegevoegde waarde heeft. **Interprofessioneel samenwerken** heeft de **toekomst** (12).

- Een **slecht** verloop van de communicatie door middel van een **verwijsbrief** kan onder andere lijden tot een slechte **continuïteit van zorg**. Een **standaard format** voor verwijsbrieven kan verwijzers **tijd besparen** en de **communicatie** tussen de betrokken zorgprofessionals **verbeteren** (13).

Sterke punten	Zwakke punten
Interne validiteit Meest gespecialiseerde en betrokken zorgprofessionals	Interne validiteit Paar mensen per discipline
Externe validiteit Verscheidenheid zorgprofessionals	Externe validiteit Ongelijke verdeling zorgprofessionals per discipline
Betrouwbaarheid Coderen bekeken en besproken tweede beoordelaar	Betrouwbaarheid Onderzoeker is meetinstrument

Tabel 1: sterke en zwakke punten onderzoek

Conclusie

Zorgprofessionals ervaren de samenwerking rondom ouderen met presbyfonie als **prettig** en zien nog **mogelijkheden tot verbetering** in de toekomst.

De samenwerking wordt over het algemeen als **makkelijk** en **laagdrempelig** ervaren. De communicatie verloopt niet altijd makkelijk vanwege de **AVG** en de **drukke agenda's** van de zorgprofessionals. Meer **kennis van elkaars kunde**, een **gezamenlijke digitale omgeving**, **eerder doorverwijzen**, **uitgebreidere verwijsbrieven** van huisartsen en KNO-artsen en **vaker overleg** zijn vooral wenselijk voor in de toekomst.

Aanbevelingen

- **Communiceer** elkaars **rollen** met elkaar, dit vormt de basis van een goede samenwerking (14).
- Maak een **persoon verantwoordelijk** die ervoor zorgt dat de **cliënt** op de **juiste plek** terecht komt (11).

Vervolgonderzoek

- **Ervaringen ouderen met presbyfonie** samenwerken zorgprofessionals en cliënt.
- Meest **effectieve structuur** samenwerken rondom ouderen met presbyfonie.
- **Grootschaliger onderzoek** ervaringen zorgprofessionals samenwerken rondom ouderen met presbyfonie met een **grotere diversiteit** aan zorgprofessionals.

Literatuurlijst

1. Sluijmers J, Versteegde L, Zoutenbier I, Singer I, Gerrits E. Prevalentie en incidentie van stemstoornissen [Internet]. 2016 [geciteerd 10 mei 2018]. Beschikbaar op: <https://www.nvlf.nl/stream/prevalentie-en-incidentie-van-stemstoornissen>
2. RIVM, CBS. Levensverwachting | Volksgezondheid Toekomst Verkenning [Internet]. trendszenario. 2018 [geciteerd 12 september 2018]. Beschikbaar op: <https://www.vvt2018.nl/Levensverwachting>
3. De Bont M, Heylen L, Mertens F, Vanderwegen J, Van de Heyning P. In: Stemstoornissen: handboek voor de klinische praktijk. zesde, herziene druk; 2015. Antwerpen - Apeldoorn: Garant; 2015. p. 161-3, 288-90, 324-6. [geciteerd 5 september 2018]. Beschikbaar op: <https://www.nvlf.nl/stream/cat-functionele-stemstoornissen>
4. Versteegde L, Sluijmers J, Zoutenbier I, Singer I, Gerrits E. Critically Appraised Topic (CAT) ten behoeve van de effectiviteit van de logopedische behandeling van functionele stemstoornissen [geciteerd 5 september 2018]. Beschikbaar op: <https://www.nvlf.nl/stream/cat-functionele-stemstoornissen>
5. Bodenheimer T, Sinsky C. From Triple to Quadruple Aim: Care of the Patient Requires Care of the Provider. Ann Fam Med. november 2014;12(6):573-6.
6. Nederlandse Vereniging van Artsen voor Longziekten en Tuberculose, Nederlandse Vereniging voor Logopedie en Foniatrie. stemklachten [Internet]. richtlijndatabase. 2016 [geciteerd 1 oktober 2018]. Beschikbaar op: https://richtlijndatabase.nl/richtlijn/stemklachten/stemklachten_-_startpagina.html
7. Bronstein LR. A Model for Interdisciplinary Collaboration. juli 2003;12.
8. Wouters E, Van Zaelen Y, Bruijning J. Praktijkgericht onderzoek in de (para)medische zorg. In: tweede, herziene druk. Bussum: uitgeverij coutinho; 2015. p. 45-53, 58-9, 98-103 139-145, 164-75.
9. Baltes BB, Dickson MW, Sherman MP, Bauer CC, LaGanke JS. Computer-Mediated Communication and Group Decision Making: A Meta-Analysis. Organizational Behavior and Human Decision Processes. januari 2002;87(1):156-79.
10. Mickan S, Rodger S. Characteristics of effective teams:a literature review. Australian Health Review. 2000;23(3):201.
11. IPEC Core Competencies. 2.
12. Geen erkende specialisaties in logopedie [Internet]. [geciteerd 31 december 2018]. Beschikbaar op: <https://www.nvlf.nl/actueel/2018/openbaar/geen-erkende-specialisaties-in-logopedie>
13. Ramanayake RPiC. Structured Printed Referral Letter (Form Letter): Saves Time and Improves Communication. J Family Med Prim Care. 2013;2(2):145-8.
14. Tsakitzidis G, Van Royen P. Leren interprofessioneel samenwerken in de gezondheidszorg. In: 3de dr. Berchem: de boeck; 2015. p. 14-7.